

Dorota Kwiatkowska-Ciotucha*

MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA PROGRAMÓW NAUCZANIA W RAMACH PROJEKTÓW REALIZOWANYCH ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W SZKOŁACH WYŻSZYCH

1. WSTĘP

Wejścia do Unii Europejskiej dało Polsce możliwość korzystania z funduszy strukturalnych. Spośród dostępnych funduszy największe znaczenie mają Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), który finansuje projekty inwestycyjne oraz Europejski Fundusz Społeczny (EFS), w ramach którego finansowane są tzw. projekty miękkie, tj. przedsięwzięcia wspierające działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Są to głównie projekty badawcze, szkoleniowe i doradcze. Z uwagi na charakter możliwych do sfinansowania działań potencjalnymi wnioskodawcami projektów EFS są instytucje szkoleniowe, w tym wyższe uczelnie. Wykorzystując środki EFS wyższe uczelnie mogą doskonalić swoją ofertę edukacyjną w dwojaki sposób. Realizacja projektów szkoleniowych umożliwia testowanie programów wynikających ze zgłaszanego zapotrzebowania przez w miarę jednorodną grupę słuchaczy. Z drugiej strony projekty badawcze, których celem jest dostosowanie oferty dydaktycznej do aktualnych potrzeb rynku pracy, dają możliwość testowania i doskonalenia rozwiązań w zakresie programów nauczania realizowanych przez wyższe uczelnie na kolejnych etapach kształcenia.

Celem artykułu jest przedstawienie możliwości pozyskiwania środków z EFS przez szkoły wyższe na projekty szkoleniowe i badawcze. Problem pokazano zarówno z punktu widzenia teoretycznych założeń zawartych w dokumentach programowych EFS [por. m.in.: pozycje 1–8], jak i praktycznych rozwiązań, tzn.

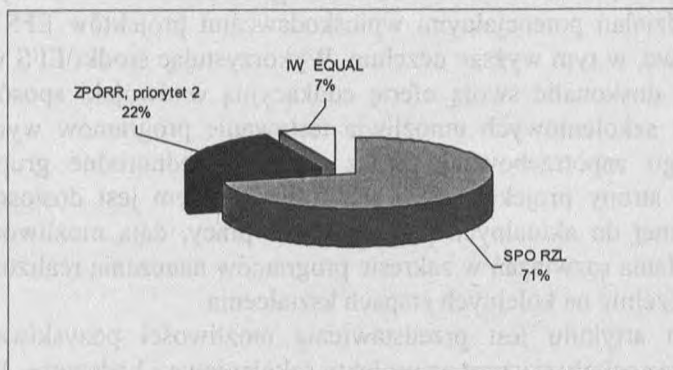
---

* Dr inż., Akademia Ekonomiczna im. Oskara Langego we Wrocławiu.

realizowanych projektów oraz korzyści z nich wynikających. W artykule przedstawione zostały rozwiązania wdrożone w Polsce w pierwszym okresie programowania, tj. w latach 2004–2006 oraz propozycje rozwiązań na lata 2007–2013. Temat zilustrowano praktycznymi spostrzeżeniami z realizacji projektów finansowanych z EFS, których wnioskodawcą jest Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu.

2. WDRAŻANIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W POLSCE W LATACH 2004–2006

Zgodnie z założeniami Narodowego Planu Rozwoju oraz zapisami w poszczególnych programach operacyjnych z EFS w Polsce w **pierwszym okresie programowania, tj. w latach 2004–2006** finansowane były przedsięwzięcia w ramach: Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL), drugiego priorytetu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Na realizację EFS w Polsce w latach 2004–2006 przeznaczono 2,043 mld Euro. Udział procentowy środków wydatkowanych w poszczególnych przedsięwzięciach w ogólnej kwocie zamieszczono na rys. 1. Aplikować o środki w ramach pierwszego okresu programowania można było od drugiej połowy 2004 r. do końca 2006 r. Projekty, które otrzymały dofinansowanie, mogą być realizowane do 30 czerwca 2008 r.

Rys. 1 Środki Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce w latach 2004–2006.

Zgodnie z intencją Komisji Europejskiej projekty są przedsięwzięciami non profit. W latach 2004–2006 EFS finansował 75% całkowitych kosztów kwalifikowalnych – w formie refundacji poniesionych wydatków. Pozostałe środki musiały być zapewnione ze źródeł krajowych, tj. z budżetu Państwa oraz wkładu

prywatnego. Za realizację EFS odpowiedzialny jest Departament Zarządzania EFS w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, pełniący rolę Instytucji Zarządzającej. Programy Operacyjne realizowane są poprzez priorytety, odnoszące się do głównych założeń Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Poszczególne priorytety podzielone są na działania, które adresowane są do wybranych grup beneficjentów ostatecznych realizowanych projektów. Za wdrażanie poszczególnych działań odpowiedzialne są Instytucje Wdrażające (IW), do których należy m.in. ogłaszanie przetargów i konkursów na dofinansowanie realizacji projektów oraz nadzór nad realizacją projektów przyjętych do finansowania. W odpowiedzi na konkurs wnioskodawcy (beneficjenci) zainteresowani uzyskaniem dofinansowania składają wnioski przygotowane zgodnie z opracowaną przez IW dokumentacją konkursową. Projekty, które przeszły ocenę formalną i merytoryczną oraz uzyskały liczbę punktów gwarantującą odpowiednią dla danego konkursu lokatę na liście rankingowej otrzymują dofinansowanie.

Priorytety EFS realizowane są w ramach pięciu *obszarów wsparcia* Europejskiej Strategii Zatrudnienia, które określają zakres działań mogących otrzymać wsparcie w ramach projektów finansowanych ze środków EFS. Są to aktywna polityka rynku pracy, przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, kształcenie ustawiczne, doskonalenie kadr gospodarki i rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększanie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy. Z punktu widzenia możliwości doskonalenia programów nauczania w wyższych uczelniach największe znaczenie mają obszary: kształcenie ustawiczne oraz rozwój kadr gospodarki. Kształcenie ustawiczne ma na celu ułatwienie i polepszenie dostępu do rynku pracy, podwyższenie i utrzymanie potencjału zatrudnieniowego osób oraz promowanie mobilności zawodowej, poprzez zwiększanie dostępu do szkoleń zawodowych, edukacji oraz doradztwa. W pierwszym okresie programowania obszar ten realizowany był w projektach w ramach ZPORR: działania 2.1, 2.3, 2.4, częściowo SPO RZL działania 2.1, 2.2. Doskonalenie kadr gospodarki oraz rozwój przedsiębiorczości rozumiane jest głównie jako promocja wykwalifikowanej kadry pracowniczej, popieranie innowacyjności i potencjału adaptacyjnego w zakresie organizacji pracy, rozwijanie przedsiębiorczości oraz warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i podwyższaniu kwalifikacji, rozwój potencjału ludzkiego w sferze badań, nauki i technologii. W pierwszym okresie programowania obszar ten realizowany był w projektach w ramach SPO RZL priorytet II, działania 2.3, pośrednio: 2.1, 2.2; Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL obszar F; ZPORR, działania 2.5, 2.6.

3. EFS JAKO ŹRÓDŁO FINANSOWANIA DOSKONALENIA PROGRAMÓW NAUCZANIA – KLASYFIKACJA DZIAŁAŃ W PIERWSZYM OKRESIE PROGRAMOWANIA

Projekty EFS, w ramach których uczelnie mogły pozyskiwać środki na testowanie i doskonalenie rozwiązań w sferze dydaktyki realizowane są w ramach trzech działań: SPO RZL działanie 2.3 a, ZPORR działania 2.1 oraz działanie 2.6.

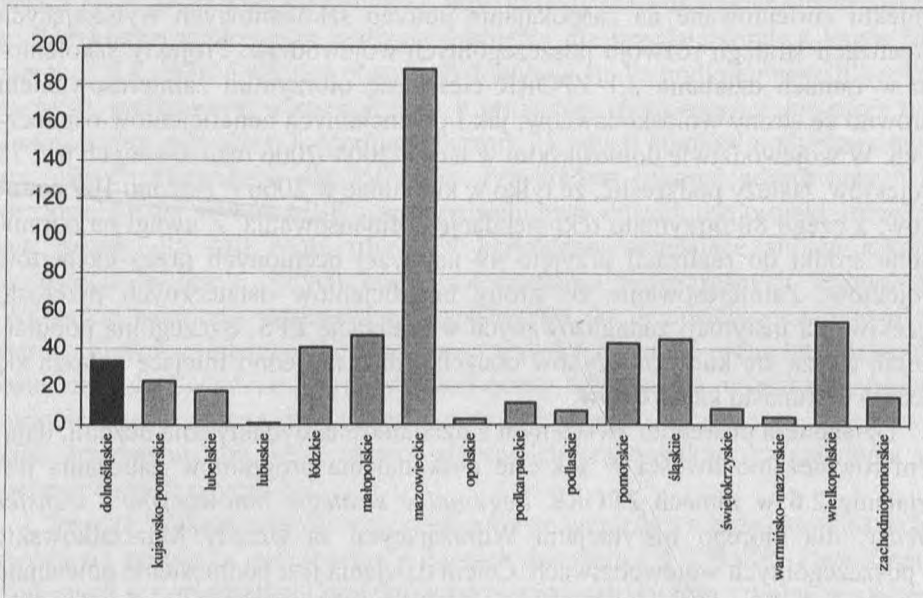
Działanie 2.3 w ramach SPO RZL realizowane jest w dwóch schematach: *a* – konkursowy i *schemat b* – pozakonkursowy. Instytucją Wdrażającą to działanie jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Celem działania 2.3 SPO RZL jest podniesienie konkurencyjności i rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez inwestycje w kadry. Kwota przeznaczona na projekty realizowane w latach 2004–2006 wynosi ponad 250 mln euro, przy czym ponad 80% tej kwoty przeznaczona jest na projekty wyłaniane w trybie konkursowym, pozostała część na projekty realizowane w ramach przetargu. Ważniejsze z punktu widzenia możliwości doskonalenia programów dydaktycznych typy projektów realizowanych w ramach działania 2.3 a, to:

- szkolenia i pomoc doradcza dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw mające na celu podwyższenie kwalifikacji, nabycie nowych kwalifikacji i umiejętności – ogólne, jak i związane ze zmianami technologicznymi, w tym w systemie edukacji na odległość, kursy zawodowe w zakresie języków obcych, zastosowanie ICT,
- studia podyplomowe dla pracowników przedsiębiorstw i kadry zarządzającej mające na celu podwyższenie lub zdobycie nowych kwalifikacji,
- praktyczne szkolenia i staże dla pracowników przedsiębiorstw odbywane w jednostkach naukowych.

Realizowane szkolenia mogą mieć charakter otwarty, tj. są adresowane do podmiotów gospodarczych spełniających podane we wniosku projektowym wymagania (np. sektor MSP) lub charakter zamknięty, tj. są adresowane do pracowników jednego lub kilku wskazanych we wniosku przedsiębiorstw.

Działanie 2.3 *schemat a* cieszyło się olbrzymim zainteresowaniem zarówno ze strony wnioskodawców, jak i przedsiębiorstw będących beneficjentami ostatnich projektów. Zgodnie z dokumentami programowymi szczególnie pożądane były projekty promujące zmiany technologiczne, mające wpływ na wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz te, w których przedsiębiorcy (pracodawcy) byli zaangażowani w przygotowanie i realizację projektów. Konkurencja wśród wnioskodawców była bardzo duża, a w kolejnych konkursach zgłoszono blisko trzy tysiące wniosków projektowych na kwotę dofinansowania ok. 3,7 mld zł. W ramach *schematu a* ogłoszono w latach 2004–2006 osiem konkursów o charakterze zamkniętym, w wyniku których rekomendowano dofinansowanie 700 projektów o łącznej wartości przekraczającej 900 mln zł.

Obserwowano znaczne zróżnicowanie terytorialne wnioskodawców (por. rys. 2). Wśród wnioskodawców rekomendowanych projektów przeważały głównie podmioty z województwa mazowieckiego, na kolejnych miejscach znaleźli się wnioskodawcy z województw wielkopolskiego, małopolskiego i śląskiego. Według danych PARP obejmujących pierwsze siedem konkursów łączna liczba przedsiębiorstw korzystających z dotowanych szkoleń wynosi blisko 76 tysięcy, z czego ponad 88% stanowią przedsiębiorstwa sektora MSP. Z realizowanych szkoleń 70% ma charakter regionalny, a 30% to projekty o zasięgu ponadregionalnym.

Rys. 2. Liczba rekomendowanych do działania 2.3 *schemat a* wniosków w latach 2004–2005 według województw

Źródło: materiały PARP: www.parp.gov.pl

Kolejnym działaniem interesującym z punktu widzenia działalności dydaktycznej szkół wyższych jest działanie 2.1 w ramach ZPORR, dla którego Instytucjami Wdrażającymi są Wojewódzkie Urzędy Pracy. Kwota przeznaczona na to działanie w latach 2004–2006 to blisko 130 mln euro. Celem działania jest zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy. Typy projektów, w ramach których uczelnie mogły aplikować o środki to m.in.:

- szkolenia dla pracujących osób dorosłych samodzielnie zgłaszających chęć podwyższania i dostosowywania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy, w tym, w zakresie języków obcych oraz wykorzystania ICT,
- organizacja metod wymiany informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie regionalnego rynku pracy,
- analiza sytuacji na regionalnym rynku pracy, w tym m.in. w zakresie przewidywanej sytuacji na rynku pracy wybranych zawodów, sektorów/branż, publikowanie wyników przeprowadzonych badań, analiz, ekspertyz.

Oferowane szkolenia są bezpłatne. Wysoko oceniane były przede wszystkim projektu zorientowane na zaspokajanie potrzeb szkoleniowych wynikających z realizacji strategii rozwoju poszczególnych województw. Projekty szkoleniowe w ramach działania 2.1 ZPORR cieszą się olbrzymim zainteresowaniem zarówno ze strony wnioskodawców, jak i potencjalnych beneficjentów ostatecznych. W województwie dolnośląskim w latach 2004–2006 realizowanych jest 78 projektów. Należy podkreślić, że tylko w konkursie w 2006 r. złożono 109 wniosków, z czego 80 otrzymało rekomendację dofinansowania. Z uwagi na ograniczone środki do realizacji przyjęto 49 najwyżej ocenionych przez ekspertów projektów. Zainteresowanie ze strony beneficjentów ostatecznych przerosło oczekiwania instytucji zaangażowanych w realizację EFS. Szczególną popularnością cieszą się kursy z języków obcych, gdzie na jedno miejsce zgłasza się średnio kilkunastu kandydatów.

Działaniem pośrednio związanym z działalnością dydaktyczną uczelni, dającym również możliwości w zakresie doskonalenia programów nauczania jest działanie 2.6 w ramach ZPORR *Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy*, dla którego Instytucjami Wdrażającymi są Urzędy Marszałkowskie w poszczególnych województwach. Celem działania jest podniesienie potencjału regionów w sferze innowacji, poprzez wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym a gospodarką. Szczególnie interesujące typy projektów to:

- tworzenie lub rozwój Regionalnych Strategii Innowacyjnych,
- tworzenie i rozwój sieci współpracy w zakresie innowacji, pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami,
- tworzenie i rozwój systemu komunikacji i wymiany informacji, w tym zbieranie danych i tworzenie ich baz⁷
- staże, dla absolwentów szkół wyższych nie zarejestrowanych jako bezrobotni i pracowników sektora badawczo-rozwojowego,
- stypendia dla najlepszych absolwentów szkół wyższych kontynuujących naukę na studiach doktoranckich.

4. DOŚWIADCZENIA AKADEMII EKONOMICZNEJ WE WROCŁAWIU W REALIZACJI PROJEKTÓW Z EFS W PIERWSZYM OKRESIE PROGRAMOWANIA

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu w ramach EFS realizuje siedem projektów szkoleniowych (cztery projekty w ramach SPO RZL działanie 2.3 *schemat a*, trzy projekty w ramach ZPORR działanie 2.1) oraz dwa projekty badawcze (w ramach ZPORR działanie 2.1). Aplikacja o środki unijne poprzedzona była dogłębną analizą potrzeb przedsiębiorstw w regionie, z nastawieniem na sektor MSP. W przypadku SPO RZL trzy projekty mają charakter otwarty, jeden o charakterze zamkniętym realizuje szkolenia dla przedsiębiorstwa Fagor Mastercook SA. Wśród szkoleń otwartych dominują studia podyplomowe dla sektora MSP, realizowane w ramach dwóch projektów: *Innowacyjny menedżer* oraz *Innowacyjny menedżer 2*, oferujące łącznie 25 edycji studiów podyplomowych na różnych kierunkach dla 750 osób. Przykładem szkoleń adresowanych do przedsiębiorstw sektora MSP oraz przedsiębiorstw dużych jest projekt *Menedżer bez granic* dla 270 osób, oferujący kształcenie składające się ze szkoleń w dwóch językach obcych oraz wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Wszystkie szkolenia adresowane bezpośrednio do przedsiębiorstw cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem oraz są wysoko oceniane przez beneficjentów ostatecznych. Świadczą o tym wysokie oceny uzyskiwane na etapie ewaluacji otrzymanego wsparcia oraz uczestnictwo w kolejnych szkoleniach przedstawicieli przedsiębiorstw, które skierowały swoich pracowników na szkolenia we wcześniejszych edycjach.

Jeszcze większą popularnością, głównie ze względu na bezpłatny charakter, cieszą się szkolenia realizowane w ramach działania 2.1 ZPORR. Dwa z realizowanych w tym działaniu projektów szkoleniowych dotyczą szkoleń w zakresie nowoczesnych technologii informacyjnych oraz innowacyjnych metod zarządzania, trzeci to szkolenia z języków obcych, w ramach którego oferowane są do wyboru szkolenia z sześciu języków obcych. Łącznie w ramach trzech projektów przeszkolonych zostanie ponad 800 osób. Podobnie jak w przypadku szkoleń z SPO RZL tak i tutaj beneficjenci ostateczni bardzo wysoko oceniają oferowane w ramach projektów szkolenia.

Należy podkreślić, że realizacja projektów szkoleniowych finansowanych z EFS daje wyższym uczelniom różnorodne korzyści. Z punktu widzenia procesu dydaktycznego najważniejszą jest możliwość sprawdzania poprawności programów nauczania oraz stosowanej metodyki prowadzenia zajęć. Konieczność bieżącej ewaluacji wszystkich trenerów oraz zakresu tematycznego prowadzonych szkoleń wpływa mobilizująco na zaangażowanie osób prowadzących i jakość szkoleń zarówno pod względem organizacyjnym, jak i merytorycznym. Realizacja projektów finansowanych z EFS to również bardzo dobre źródło

promocji własnej działalności uczelni i bardzo korzystnie wpływa na postrzeganie szkoły przez lokalną społeczność. Ma to niebagatelne znaczenie w sytuacji nadchodzącego w najbliższych latach niżu demograficznego. Dodatkowo zakupiony bądź amortyzowany ze środków projektu sprzęt komputerowy po zakończeniu realizacji projektu staje się własnością uczelni. Ponadto, zatrudnienia własnej kadry wykładowców w charakterze trenerów w ramach umów cywilnoprawnych daje możliwość dodatkowych zarobków i wpływa na ich większe przywiązanie do macierzystej uczelni.

Realizując projekty szkoleniowe Akademia Ekonomiczna współpracuje z dwoma Instytucjami Wdrażającymi, tj. z PARP oraz Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy. W realizacji projektów nie napotkano, jak na razie istotnych problemów, jednak niestabilność procedur, uznaniowy charakter interpretacji niektórych zapisów dokumentów programowych przez urzędników IW oraz olbrzymie problemy związane z udokumentowaniem kosztów związanych z użytkowaniem własnego majątku na cele realizacji szkoleń mogą doprowadzić do znacznego zmniejszenia zainteresowania ze strony kierownictwa Uczelni możliwościami aplikowania o środki na projekty szkoleniowe w drugim okresie programowania, tj. w latach 2007–2013. Projekty EFS są również źródłem wielu problemów w samej uczelni. Poza typowymi problemami związanymi z wadami struktury macierzowej, przede wszystkim wynikającymi z istnieniem dwóch ośrodków władzy (struktury zarządzania uczelnią i zarządzania projektem), główne problemy pojawiające się w trakcie realizacji to:

- trudności ze stworzeniem odpowiedniego klimatu dla realizacji projektów,
- brak wypracowanych formalnych procedur działania, zarówno na etapie aplikacji wniosku, jak i zarządzania realizacją projektu,
- nieuregulowana sytuacja dodatkowego wynagradzania własnych pracowników uczestniczących przy realizacji projektów.

5. WDRAŻANIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W POLSCE W LATACH 2007–2013

Zgodnie z Narodową Strategią Spójności całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007–2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*, którego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych Państwa. Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej działania podejmowane w ramach finansowania z EFS mają przyczynić się do realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej,

a w jej ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Zgodnie z zapisami PO *Kapitał ludzki* alokacja finansowa programu na lata 2007–2013 wyniesie 11,5 mld euro, w tym środki EFS stanowiąc będą 85% tj. 8 126 mln. euro, a środki krajowe 15 % tj. 1 434 mln euro. Planowany podział środków finansowych w ramach PO KL to komponent centralny: 40% oraz komponent regionalny: 60%. W ramach komponentu regionalnego środki zostaną przeznaczone na wsparcie dla osób i grup społecznych, natomiast w ramach komponentu centralnego środki zostaną przeznaczone przede wszystkim na wsparcie dla struktur i systemów. PO *Kapitał Ludzki* składa się z 11 Priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym. Priorytety realizowane centralnie to:

- Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna;
- Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw;
- Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty;
- Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka
- Priorytet V Dobre rządzenie;
- Priorytet VI Profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia ludności w wieku produkcyjnym.
- Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:
  - Priorytet VII Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej;
  - Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki;
  - Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach;
  - Priorytet X Partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Ponadto realizowany jest Priorytet XI Pomoc techniczna, którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

Z punktu widzenia działalności uczelni bezpośrednie znaczenie ma priorytet IV *Szkolnictwo wyższe i nauka* (środki przeznaczone to 960 mln Euro, czyli 8,41% środków ogółem) poprzez podnoszenie standardów kształcenia w szkołach wyższych oraz dostosowanie ich do aktualnych wymogów. Pośrednio na finansowanie działań w obszarze doskonalenia programów nauczania mają wpływ działania podejmowane w ramach priorytetu II (środki przeznaczone to 672 mln Euro, czyli 5,89% środków ogółem) oraz VIII (środki przeznaczone to 1 588 mln Euro, czyli 13,91% środków ogółem).

W ramach priorytetu IV szczególnie interesujące jest działanie 4.1 *Rozwój potencjału dydaktycznego uczelni*, na którego realizację przeznaczono środki w wysokości ok. 663 mln Euro. Instytucją Wdrażającą jest Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Celem działania jest budowa potencjału rozwojowego uczelni poprzez umożliwienie im rozszerzenia i wzbogacenia oferty edukacyj-

nej. W ramach projektów konkursowych możliwe będzie aplikowanie o realizację programów rozwoju uczelni obejmujących m.in.:

- przygotowywanie, otwieranie i realizację nowych kierunków studiów,
- dostosowywanie programów na istniejących kierunkach studiów do potrzeb rynku pracy,
- rozszerzanie oferty edukacyjnej uczelni o programy, kursy, zajęcia fakultatywne skierowane do studentów i słuchaczy oraz do osób zewnętrznych (zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w kształceniu ustawicznym),
- opracowywanie programów i materiałów dydaktycznych oraz wdrożenie programów kształcenia w formie e-learningu (studia wyższe, podyplomowe, kursy),
- lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy m. in. poprzez wzmocnienie roli akademickich biur karier,
- współpracę uczelni z pracodawcami w zakresie wzmocnienia praktycznych elementów nauczania (staże i praktyki studenckie) oraz zwiększenia zaangażowania pracodawców w realizację programów rozwojowych,
- podnoszenie kompetencji kadry akademickiej realizującej proces dydaktyczny w celu podwyższania jakości nauczania,
- programy współpracy międzynarodowej w zakresie realizacji procesu dydaktycznego (np. wymiana studentów, wymiana kadr, kształcenie w językach obcych itp.),
- organizowanie staży i szkoleń przydatnych dla prowadzenia pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej w wiodących zagranicznych i krajowych ośrodkach akademickich i naukowo-badawczych.

W ramach tego samego priorytetu zaplanowano działanie 4.3 *Wzmocnienie kompetencji kadr B+R*, z pulą środków na poziomie ok. 61 mln euro. Celem działania jest zwiększenie kompetencji zasobów kadrowych systemu B+R oraz wzmocnienie roli nauki w procesie kształcenia. Główne typy projektów to:

- projekty w zakresie kształtowania umiejętności pracowników systemu B+R w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji wyników (kursy, szkolenia),
- projekty dotyczące podnoszenia świadomości pracowników systemu B+R oraz przedsiębiorców w zakresie wagi badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki,
- przedsięwzięcia upowszechniające osiągnięcia naukowe w procesie kształcenia.

W priorytecie II warto zwrócić uwagę na działanie 2.1 *Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki*, dla którego budżet zaplanowano na ok. 504 mln euro (Instytucja Wdrażająca: Polska Agencja Rozwoju Zasobów Ludzkich). W ramach tego działania będzie można aplikować o projekty szkoleniowe realizujące:

- ogólnopolskie i ponadregionalne zamknięte projekty szkoleń (ogólnych specjalistycznych) i doradztwa dla przedsiębiorców (lub grup przedsiębiorców) przygotowane w oparciu o indywidualne strategie rozwoju firm,
- ogólnopolskie i ponadregionalne otwarte projekty szkoleń (ogólnych i specjalistycznych) i doradztwa dla pracowników przedsiębiorstw delegowanych przez pracodawców,
- studia podyplomowe dla pracowników przedsiębiorstw delegowanych przez pracodawców,
- partnerstwo na rzecz promocji podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym projekty ponadregionalne dotyczące promowania podnoszenia kwalifikacji zawodowych realizowane w partnerstwie m.in. przez organizacje pracodawców i związki zawodowe.

Z priorytetów regionalnych duże znaczenie będzie miał priorytet VIII i realizowane w jego ramach:

- działanie 8.1 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*, z budżetem ok. 1 270 mln euro. Ze środków tego działania przewiduje się głównie projekty szkoleniowe i doradcze dla pracowników przedsiębiorstw mających siedzibę w danym regionie;
- działanie 8.2 *Transfer wiedzy*, z budżetem ok. 317 mln euro, którego celem działania jest zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów.

Instytucjami Wdrażającymi do priorytetu VIII będą instytucje wskazane przez samorządy województw. W województwie dolnośląskim będzie to Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

6. PODSUMOWANIE

Zgodnie z zapisami w dokumentach programowych Europejski Fundusz Społeczny daje krajom członkowskim Unii Europejskiej bardzo duże możliwości w zakresie finansowania działań zmierzających do dostosowania oferty edukacyjnej do aktualnych wymagań pracodawców i potrzeb rynku pracy. Od 2004 r. Polska może z tych przywilejów korzystać. Dotyczy to zarówno bezpośredniego wsparcia instytucji szkoleniowych, w tym wyższych uczelni, jak i pośredniego wsparcia w postaci finansowania realizowanych szkoleń adresowanych do różnych grup beneficjentów. Zdaniem przedstawicieli Instytucji Wdrażających doświadczenia nabyte w latach 2004–2006 powinny zaowocować znacznym usprawnieniem i urealnieniem procedur stosowanych w kolejnym okresie programowania. Według założeń w latach 2007–2013 całość środków z EFS ma być wydatkowana w ramach jednego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w którym możliwa będzie realizacja projektów szkoleniowych i badawczych

zorientowanych na poprawę sytuacji na rynku pracy oraz podnoszenie kwalifikacji kadr przedsiębiorstw. Wyższe uczelnie powinny wykorzystać możliwości finansowania zewnętrznego dla własnego rozwoju i doskonalenia proponowanych programów nauczania.

LITERATURA

- Poradnik dla beneficjentów Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2006.
- Projekt Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych PO KL*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2007.
- Program Operacyjny *Kapitał ludzki*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2006.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1784/1999/WE z dnia 12 lipca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich 2004–2006 (Dz.U Nr 166, poz. 1743).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 września 2004r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich 2004–2006 (Dz.U. Nr 197, poz.2024).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004r. w sprawie przyjęcia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006 (Dz.U. Nr 166, poz.1745).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 sierpnia 2004r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006 (Dz.U. Nr 200, poz.2051).

Dorota Kwiatkowska-Ciotucha

POSSIBILITIES OF TEACHING PROGRAMS IN PROJECTS FINANCING FROM EUROPEAN SOCIAL FUNDS

The paper presents possibilities of funds application for research and training projects from European Social Funds in Poland during period 2004–2006. Problems are presented from theoretical point of view (based on official documents) as far as from practical aspects (based on practical procedures used on application and realization phases). Author focused on projects, which are realized by public university. For the illustration some experiences from project realization in Wrocław University of Economics are presented and discussed.